

Nieuwsbrief

Stichting Taalverdediging

Voor herstel en behoud van het Nederlands - Jaargang 12 Nummer 2 - Zomer 2011

Geachte lezer,

Op vrijdag 20 mei om drie uur des namiddags was het grote ogenblik aangebroken. Na acht jaar strijd van onze Stichting tegen het Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam vond de zitting van de arrondissementsrechtbank te Rotterdam plaats. Partijen waren elkaar al wel eerder tegengekomen voor de Bestuursrechter, maar dat was zonder veel nut, omdat in die rechtsgang de mogelijkheden de wetsovertreder aan te pakken te beperkt zijn. Het was echter noodzakelijk om verder te kunnen procederen. Nu was het dan zo ver, na jarenlange schriftelijke uitwisseling van standpunten kregen eiseres en gedaagde de gelegenheid hun pleidooien te houden, getuigen te laten verklaren en vragen van de rechter te beantwoorden.

De rechtszitting

Als eerste kwam onze advocaat aan het woord. Zij was zeer goed voorbereid en werd bijgestaan door twee ter zake kundigen van de Stichting Taalverdediging. Advocaat somde in een helder betoog onze bezwaren op en onderbouwde deze met bewijsstukken. Daarna kreeg de advocaat van de tegenpartij het woord. Deze volstond met het plaatsen van een aantal opmerkingen. Dat was wel begrijpelijk, want hem stond, in tegenstelling tot onze rechtskundige, geen letter, punt of komma uit welke wet dan ook ten dienste om het handelen van zijn cliënt te rechtvaardigen. Het enige waar hij feitelijk om vroeg was het gedogen van het handelen van het BOOR. Hij klaagde zich erover dat de pijlen van Taalverdediging al jarenlang op de Rotterdamse onderwijsbestuursinstelling waren gericht, terwijl de wet op dit gebied inmiddels ook op vele andere scholen in Nederland werd overtreden. De pleiter vergat daarbij gemakshalve te melden dat zijn cliënt met het invoeren op grote schaal van tweetalig basisonderwijs was begonnen en daarmee deze pijlenregen over zichzelf had afgeroepen. Vervolgens kreeg de leider van het Early Birdproject de gelegenheid de gewraakte wijze van onderwijs te verduidelijken. Zij deed dit met behulp van een videopresentatie, die de Taalverdedigers de koude rillingen over de rug deed lopen. In deze video werd loepzuiver getoond hoe een aantal Nederlandse kleuters ondergedompeld werden in een bad van Engelstaligheid. De kleintjes mochten allerlei vragen van een Engelstalige juf beantwoorden, in het Engels natuurlijk!, en werden verder door deze leerkracht gezellig beziggehouden met Engelse spelletjes. Ook mochten ze nog een Engels liedje zingen. Zo werd getoond hoe Nederlandse kindjes vakkundig werden opgevoed tot Engelse kindjes. De Early Birdmevrouw in de rechtszaal glom daarbij van trots en verheugde zich zichtbaar over de in beeld gebrachte onthechting van hun omgeving en afkomst van de volgende Nederlandse generatie. De directeur van het BOOR deed vervolgens ook nog een valse duit in het zakje, en toen kwam het hoogtepunt van de middag: het optreden van de twee leden van de Onder-

wijsinspectie. Zij werden onder ede door de rechter ondervraagd. Hun antwoorden waren zo bizar dat enkele Taalverdedigers in de zaal moeite hadden niet van verbijstering van hun stoel te vallen. Het bleek dat beiden geheel onder een hoedje speelden met het BOOR. Zij verdedigden te vuur en te zwaard het handelen van het onderwijsbestuur. De ene inspecteur, mevrouw Coenen, was degene die indertijd van staatssecretaris Dijkzwa opdracht had gekregen te onderzoeken of in Rotterdam onderwijs in het Engels werd gegeven en daarmee de wet werd overtreden. De inspectrice bleek zich, zogenaamd uit tijdgebrek, ervan af te hebben gemaakt door telefonisch en per e-post enkele vragen aan de hoofden van de Early Birdscholen te stellen. Van enige controle in

de scholen, ook steekproefsgewijs, had zij afgezien. "Dat was niet nodig," zei zij. Op grond van de uitkomst van dit vage onderzoek is dus de Tweede Kamer door de staatssecretaris misleid en heeft de Kamer afgezien van een verbod van het Early Bird-onderwijs. De boosdoenster bleek zich van geen schuld bewust en verdedigde zelfs haar falen door te vertellen dat haar methode bij de Onderwijsinspectie heel normaal was. Na haar was het de beurt van haar collega Storimans om als getuige vragen van de rechter te beantwoorden.

Deze heer maakte het zo mogelijk nog bonter. Hij verklaarde doodleuk dat het basisonderwijs in zijn ogen geen vakken kende en dat het de scholen vrij stond bij de lessen gebruik te maken van de Engelse taal. Op de vraag van de rechter bij hoeveel procent van de lessen, bestond hij het zelfs te zeggen dat dit wel 99% mocht zijn. Het ging er eigenlijk bij zijn inspecties alleen om of de onderwijsdoelen wel gehaald werden, de rest interesseerde hem niet. De rechter zei zéér verrast te zijn door dit antwoord. Zij wilde van Storimans weten of dat allemaal wel in overeenstemming met de wet was. Daarop antwoordde de inspecteur glashard met "ja." Hij zei zelfs dat het tweetalig basisonderwijs de volle steun genoot van het ministerie en de onderwijsinspectie en dat de initiator van het tweetalig onderwijs, het Europees Platform voor Nederlands Onderwijs, daarom zo veel subsidie van het ministerie ontving. Het wetsartikel waarin staat dat het basisonderwijs in het Nederlands gegeven moet worden werd door hem schouderophalend afgedaan als iets onbenulligs. "Als de doelstellingen maar gehaald worden", zei hij herhaaldelijk. De rechter wilde ook nog weten waarom er dan een experiment met tweetalig basisonderwijs was ingesteld op basis van de Experimentenwet Onderwijs. Dat kwam volgens Storimans omdat de Experimentenwet slechts een financieringswet was. Op deze wijze kon het experiment

gefinancierd worden door de overheid. Wet of geen wet, laat het Engels maar door de klaslokalen schallen, was de strekking van zijn antwoorden. De rechter zaagde deze getuigende inspecteur nog een tijdje door en wilde toen van gedaagde weten wat eigenlijk het verschil was tussen het Early Bird-onderwijs en het onderwijs van het experiment van de minister. Gedaagde draaide er nogal omheen, waarna de rechter de gevolgtrekking maakte dat de beide vormen van onderwijs dan wel formeel verschillend waren,

maar in de praktijk op hetzelfde neer kwamen. Daarmee bevestigde zij in feite onze vaststelling dat de toenmalige staatssecretaris Dijkema en de tegenwoordige minister van Onderwijs, Van Bijsterveld, de Tweede Kamer vals hebben voorgelicht! Na een korte onderbreking kregen partijen nog de gelegenheid een en ander van commentaar te voorzien, waarbij de advocaat van het BOOR schermde met een brief van de voor-voorlaatste minister van Onderwijs, waarin, let wel, stond dat er op de basisschool van alles mocht worden onderwezen, maar wel op voorwaarde dat het Nederlands te allen tijde de voertaal was. Dit laatste vergat hij evenwel aan te halen, maar dat werd door onze advocaat vervolgens voor de goede orde even vermeld. Afge-

sproken werd daarna dat partijen elk nog een slotnota zouden nemen om daarin onder andere nog hun opmerkingen over de getuigenverklaringen te kunnen geven en bewijsstukken te onderbouwen. Uitspraak naar verwacht begin november.

Minister Van Bijsterveld houdt zich Oost-Indisch doof

Betekent dit tegenwoordig 'tweetaligheid'?

Het begrip 'tweetalig' lijkt in vele gevallen een totaal andere betekenis te hebben dan in het verleden en maakt zodoende de weg vrij voor de vernietiging van de moedertaal. Zie deze webpagina van het 'Europees' Platform voor Nederlands Onderwijs:

<http://www.europeesplatform.nl/sf.mcgi?2682>

"Tweetalig onderwijs (tto) houdt in dat bij niet-talenvakken als bijvoorbeeld geschiedenis en biologie een andere taal dan de moedertaal als instructie- en communicatietaal wordt gebruikt. In een tweetalige klas spreken docenten en leerlingen in principe dus geen Nederlands, maar de vreemde taal" (dat is vrijwel altijd Engels). Het Platform beweert wel in zijn 'tostandaard' dat het Nederlands er niet onder mag lijden, maar neem dat maar met een kilo zout. School De Ring van Putten, Spijkenisse, biedt 'tweetalig' atheneum aan: http://www.deringvanputten.nl/www/images/stories/vakken/groep8/tto_brochure.pdf

"

De derde fase is het tweetalige onderwijs zoals het hoort: Engels is de enige voertaal tijdens de lessen. Hoewel deze fasen elkaar snel opvolgen, ervaren de leerlingen het als een natuurlijk en geleidelijk proces. Het is dan ook niet verwonderlijk dat tto-leerlingen aan het einde van het derde jaar het Engels op hetzelfde niveau beheersen als reguliere leerlingen uit klas 6 atheneum."

Conclusie: tweetalig onderwijs is eentalig onderwijs in het Engels, uitgezonderd de andere vreemde talen en het vak Nederlands. Daarmee vallen die school en het 'Europees' Platform mooi door de mand. De lelijke aap van de nagestreefde ondergang van het Nederlands komt uit de mouw, waar ze natuurlijk nooit openlijk voor uitkomen! Zo kun je Schiphol ook 'tweetalig' noemen!

Han Maenen,
Taalanalist Stichting Taalverdediging

Nieuwsbrief 2011-2

VVD wil alleen bijstandsuitkeringen voor Nederlandskundigen

Taalverdediging was ter ore gekomen dat er binnen de VVD-fractie in de Tweede Kamer gebroed werd op een voorstel om personen die de Nederlandse taal niet beheersen niet meer in aanmerking te laten komen voor een bijstandsuitkering. Verrast door deze steun voor onze taal uit deze tamelijk onverwachte hoek, stelden we aan de initiatiefneemster, het VVD-Kamerlid Cora van Nieuwenhuizen, de vraag of deze uitsluiting van Nederlandsonkundigen ook zou moeten gelden voor Engelstaligen. Namens haar antwoordde fractiemedewerkster mevrouw S. Reynaers:

Cora van Nieuwenhuizen

"Doel van het wetsvoorstel is mensen die van de bijstand gebruik maken zo goed mogelijk beschikbaar te laten zijn voor de arbeidsmarkt. Een belangrijke factor hierbij is de beheersing van de Nederlandse taal. Het zich niet goed kunnen uitdrukken in de Nederlandse taal weerhoudt mensen in de bijstand ervan om uit te stromen en het belemmert de integratie. Ze blijven 'gevangen' in de uitkering.

Dit wetsvoorstel voorziet niet in een selectie aan de poort op basis van beheersing Nederlands, maar vraagt een inzet om Nederlands te gaan leren. Het wetsvoorstel vraagt van een ieder een inspanningsverplichting om het Nederlands machtig te worden. Om de uitkering te behouden en te ontvangen moet een ieder kunnen aantonen dat hij/zij de Nederlandse taal op A2-niveau beheerst, of een opleiding volgt om dit niveau te bereiken.

Beheersing van de Engelse taal ontheft mensen niet van de verplichting om de Nederlandse taal op A2-niveau machtig te worden, omdat werkinstructies en veiligheidsvoorschriften op de Nederlandse arbeidsmarkt vaak in het Nederlands worden gegeven. Ook een goede communicatie met collega's is van belang, zeker als men intensief dient samen te werken. Ook dat is een reden om van mensen te eisen dat zij het Nederlands voldoende beheersen."

Klantenonderzoek over Euro Shopper

Op zaterdag 7 mei heeft Taalverdediging een onderzoek gehouden onder de klanten van Albert Heijn naar hun kennis van de Engelse opschriften van de Euro Shopperartikelen. Dit onderzoek werd gehouden voor de ingang van de AH-winkel aan het Buikslotermeerplein in Amsterdam-Noord. Tegen het middaguur verschenen daar bij stralend zomers weer onze onderzoekers, gewapend met een in kunststof gevat papier met daarop acht Engels(achtig)e namen die op de verpakkingen van de artikelen staan. De winkelbezoekers werd gevraagd wat volgens hen die Engelse woorden betekenden en of zij het gangbare Nederlandse woord voor het artikel wisten. De antwoorden werden vastgelegd en de ondervraagden kregen een strooibiljet, met daarop de Nederlandse namen en de foto's van de koopwaar. De kennis van honderden klanten werd op deze wijze getoetst.

Het onderzoek duurde maar liefst 5 uur, tot grote ergernis van de verkoper van de Daklozenkrant, die door de grote belangstelling van de voorbijgangers voor ons onderzoek vrijwel geen krant meer verkocht en de onderzoekers geregeld op hoge toon verzocht te vertrekken. De winkelbedienden van Albert Heijn waren door de grote mediabelangstelling voor het onderzoek al op de hoogte van onze komst. De taalverdedigers werden door hen vriendelijk bejegend, hetgeen de indruk wekte dat zij ook niet zo ingenomen waren met de verengelsing in hun winkel. Opvallend was de eensgezind-

heid onder de ondervraagden. Of men nu helemaal geen enkele benaming wist of toch één of enkele, men was het roerend met elkaar eens dat al dat Engels volkomen ongewenst was. Velen kwamen zelf met allerlei voorbeelden van, in hun ogen, onnodig Engels in de samenleving aanzetten en beklagden zich erover. Dat was werkelijk hartverwarmend. Op één, ja slechts één misnoegde meneer, een onverschillige mevrouw en de verkoper van de Daklozenkrant na vond men dat Albert Heijn de Euro Shopperartikelen zo spoedig mogelijk weer van duidelijk leesbare Nederlandse opschriften moest voorzien. Alweer een bewijs dat de bevolking helemaal niet vraagt om het Engels dat haar door de gevestigde orde wordt opgedrongen. Het volk wil Nederlands!

Methode van onderzoek

Aan meer dan 200 willekeurige bezoekers die de winkel van Albert Heijn aan het Buikslotermeerplein te Amsterdam in of uit liepen, is gevraagd of zij wisten wat zij in huis haalden als zij de namen van bepaalde Euro Shopper-producten zagen. De bedoeling was om uit te vinden of men wist wat bedoeld werd. De antwoorden van degenen die niet de goede Nederlandse naam konden noemen maar wel wisten waar het over ging, werden als goed meegeteld. Getoond werden de Engelse namen die op de Euro Shopperverpakkingen staan. Er is gekozen voor acht alledaagse Nederlandse artikelen. Dit leverde 200 bruikbare antwoorden voor het onderzoek op.

Uit de antwoorden bleek dat het overgrote deel van de ondervraagde Albert Heijnklanten geen flauw idee had wat er met de Engelse benamingen bedoeld werd. Bijna driekwart van de bezoekers kende niet de juiste betekenis van de opschriften. Het beste resultaat was vijf goed. Slechts één persoon wist het zo ver te brengen.

De uitkomst van het onderzoek:

**73,5% kende de betekenis van geen enkel Engelstalig EuroShopper opschrift;
13,0% kende de betekenis van slechts één Engelstalig EuroShopper opschrift;
06,5% kende de betekenis van twee Engelstalige EuroShopper opschriften;
03,5% kende de betekenis van 3 Engelstalige EuroShopper opschriften;
03,0% kende de betekenis van 4 Engelstalige EuroShopper opschriften;
00,5% kende de betekenis van 5 Engelstalige Euroshopper opschriften;
00,0% kende de betekenis van meer dan 5 Engelstalige Euroshopper opschriften.**

Albert Heijn staat voor schut

Door Daniël Mantione

Je zou zo maar kunnen denken dat Albert Heijn de verpakkingen van Euro Shopper verengelst heeft om ze in Engelstalige landen in de supermarkt te leggen. Er is tot nog toe geen enkel bewijs dat dat ook gebeurd is, en we denken dat Albert Heijn dat wijselijk ook maar beter niet kan doen; men zou daar namelijk voor schut staan met deze benamingen. De opschriften van veel artikelen zijn feitelijk niet de echte Engelse. Wat die echte Engelse benamingen dan wel zijn heeft Taalverdediging voor u uitgezocht.

Big battenbergs/Reuze mergpijpen

Battenberg cake

Uit het onderzoek bleek dat bijzonder weinig mensen aan mergpijpjes dachten. Dit is niet verbazingwekkend als je weet hoe het werkelijk zit met deze lekkernij. Het mergpijpie blijkt de naam gekregen te hebben van een "Battenberg Cake." Een "Battenberg Cake" is een traditioneel Engelse keek waarbij twee kleuren deeg in een ruitjespatroon gelegd zijn. De keek wordt omhuld door een laagje marsepein. Dit laagje marsepein vormt de enige overeenkomst met een mergpijpie. Het zou op zich verantwoord kunnen zijn het mergpijpie "Battenberg" te noemen, maar Albert Heijn slaat de plank volledig mis door een reuzemergpijpie een "Big Battenberg" te noemen. Een reuzemergpijpie is immers nog

Punsch-rolls

altijd stukken kleiner dan een echte Battenberg. Oftewel: Albert Heijn zou een Engelstalige klant met deze benaming volledig misleiden. Het absurde is dat de omweg via de "Battenberg Cake" nergens voor nodig was geweest, want er bestaat in de Engelse taal gewoon een woord voor dit product. Engelstaligen kennen het mergpijpie als een "Punsch-roll". (1% van de ondervraagden wist wat AH met "Big Battenbergs" bedoelde).

Prawn Crackers/Kroepoek

Kroepoek is een leenwoord uit het Maleis. Dit woord is niet alleen in het Nederlands terecht gekomen, maar ook in het Engels en wordt daarin geschreven als "krupuk". Hoewel de afbeelding hiernaast bewijst dat de benaming die Albert Heijn gebruikt op zich een juiste omschrijving is, is het een raadsel waarom niet gewoon het juiste Engelse woord is gebruikt. De verwarring onder de klanten zou dan immers een stuk kleiner zijn geweest. (11% herkende de "Prawn Crackers").

Een Britse zak kroepoek

Rusk of een beschuitje?

Echte rusk

Rusk is de Engelse naam voor een Zuid-Afrikaans baksel dat ontstaat door brood opnieuw te bakken, een soort geroosterd brood, dat in het Afrikaans bekend staat als "roosterbrood". Door het opnieuw bakken is het hard, en hier zal de associatie met beschuit vandaan komen. We hebben geen flauw idee waarom Albert Heijn zo moeilijk doet. Het Nederlandse beschuitje is in Engelstalige landen bekend geraakt door Nederlandse inwijkelingen en handelaren. Het heet daar "Dutch Crispbake". (2,5 procent kende de Engelstalige Euro Shopper-naam voor "beschuit").

Brits beschuit

Dutch spiced cookies/speculaasjes

Ook het speculaasje is in het Engelse taalgebied geen onbekende lekkernij. Tot afgrijzen van menig anglofiel in Nederland kunnen wij u meedelen dat de koeksoort speculaas in het Engels ook gewoon "speculaas" heet; het woord is overgenomen uit het Nederlands. Hiervan kunnen allerlei producten gemaakt worden, waaronder speculaasbrokken, kruidnoten, en dus ook de bekende speculaasjes. En voor dat speculaasje hebben de Engelsen wel een eigen woord bedacht: Zij noemen het een "Windmill Cookie", ofwel een windmolenkoekje, naar het typische windmolentje dat op veel speculaasjes afgedrukt staat. Waarom Albert Heijn het een "Hollands Gekruid Koekje" noemt is ons een raadsel. Er bestaat niet zoiets als "Hollandse kruiden"; zodoende zegt de naam die Albert Heijn gebruikt helemaal niets over het koekje. Dat velen van de door Taalverdediging ondervraagden aan ontbijtkoek dachten, lijkt ons niet meer dan logisch. (7,5% van de ondervraagden herkenden de "Dutch spiced cookies" als "speculaasjes").

Windmill cookies/Engelse speculaasjes

Almond flavoured rounds/Gevulde koeken

De gevulde koek bleek een moeilijke opgave, slechts één persoon (0,5%) wist het juiste antwoord. Niettemin waren er mensen die door letterlijk te vertalen door hadden dat het om een product met amandelen ging. Zij kwamen vaak op "amandelrondjes" uit. In dit geval hebben wij doorgevraagd om erachter te komen of men begreep dat het om een gevulde koek ging. De meesten hadden dit niet door, waardoor hun antwoorden niet goedgekeurd konden worden.

Soft salt liquorice/Zachte zoute drop

Bijzonder veel ondervraagden legden hier de verbinding met een alcoholische drank. "Zoute likeur" was een veelgehoorde vertaling. Ook vanwege deze associatie dacht iemand aan likeurbonbons. Desondanks werd de zoute drop het meest geraden. "Maar liefst" 27 mensen gaven het goede antwoord, dat was 13,5%.

Droplikeur?

Mixed sprinkles/Hagelslag

Ook de hagelslag werd wat meer herkend, we telden 26 goede antwoorden (13%). Enkelen legden hier de verbinding met chocoladekorrels die op ijs worden gestrooid. Omdat dit ook een toepassing van hagelslag is, was dat voor ons aanleiding door te vragen, om erachter te komen of men toch hagelslag op het oog had. Bij een enkeling was dit het geval en kon het antwoord goedgekeurd worden, ook al had de betreffende persoon het woord hagelslag niet genoemd.

Puff pastry biscuits/toch maar liever een krakeling

Engelsen noemen dit een Kringle

De krakeling werd door helemaal niemand geraden. Uiteraard was de aanduiding "biscuit" een aanwijzing dat het om koekjes ging en velen probeerden dan ook te gokken op variaties met koekjes. De meesten dachten echter aan ronde, platte koekjes en kwamen dus niet in de buurt van echte krakelingen. Enkelen wisten de eerste twee woorden te vertalen en hadden dientengevolge door dat de koekjes van bladerdeeg gemaakt waren. We hebben de gok gehoord dat het wellicht om een appelflap ging. Niemand noemde het woord krakeling. Een absoluut dieptepunt voor Albert Heijn's Euro Shopper!

Ons onderzoek heeft ruime aandacht van de media getrokken. Maar liefst 11 radiozenders, 5 dagbladen en talloze webstekken hebben er melding van gemaakt. Het Meertensinstituut stuurde een fotograaf.

Euro Shopper in Brasschaat

Onlangs is in Brasschaat de eerste winkel van de grootgrutter in Vlaanderen geopend. In deze Midden-Brabantse gemeente onder de denkbeeldige rook van Antwerpen verschenen ook de Euro Shopper-artikelen met grote Engelstalige opschriften in de schappen. Taalverdediging heeft zich ingespannen om met het vermaarde Vlaamse Taal Aktie Komitee (TAK) een demonstratie te houden. Het TAK besloot echter dat het nog te vroeg was voor zoiets. Men wilde eerst zien of de vestigingen van AH in Vlaanderen wel zouden aarden. TAK heeft wel onderstaande klachtbrief naar het AH-hoofdkantoor in Zaandam gestuurd:

“Voor enkele weken opende Albert Heijn zijn eerste

winkel in Brasschaat, Vlaanderen. Dit ontketende een kleine prijzenoorlog in de regio, wat enkel maar ten goede komt aan de consument. Deze week vernamen we dat er ook belangstelling is voor nieuwe vestigingen in Stabroek en Antwerpen. Vlaanderen

heet Albert Heijn welkom maar vraagt respect voor onze gemeenschappelijke taal! Albert Heijn zet aldus een stap over de grens, maar begaat evenzeer een misstap. Met het huismerk 'Euro Shopper' miskent Albert Heijn onze 'schat van een taal', daar op de verpakking van deze artikels het Nederlands bijna geheel verdrongen wordt door het Engels. Deze vorm van 'taalvervuiling' hoort niet thuis in een Vlaamse handelszaak, daar we van mening zijn dat:

- * wij het recht hebben op het gebruik van onze eigen taal*
- * volgens de taalwet er steeds voorrang moet verleend worden aan het Nederlands*
- * de consument geen benul heeft van wat bijvoorbeeld 'Dutch spiced cookies' zijn*
- * vertrouwde woorden alzo uit ons taalgebruik verdwijnen*
- * dit enkel maar verwarring schept*
- * dit de positie van het Nederlands verzwakt*
- * dit de inburgering van anderstaligen niet bevordert*

We hopen hiermee dat u onze verzuchtingen ter harte neemt en deze producten van een ander etiket voorziet of, gezien het rijke aanbod van evenwaardige AH-producten, uit de rekken neemt.”

Als antwoord werd TAK afgescheept met het inmiddels bekende onzinnige standaardbriefje.

Zware wetsovertreding Albert Heijn

Deze Nederlandse kruidenierszaak (u weet wel, van de taaldiscriminerende Euro Shopper -artikelen) heeft in haar vestiging aan het Gelderlandplein in de Amsterdamse wijk Buitenveldert de Warenwet overtreden! Deze winkel heeft een afdeling koosjere artikelen ten behoeve van het grote aantal joodse inwoners van Buitenveldert die er hun boodschappen doen. Deze artikelen worden ingevoerd vanuit Israël en dragen in het algemeen tweetalige opschriften (Hebreeuws en Engels). In het Warenwetbesluit artikel 23 staat dat de beschrijving van de inhoud van in Nederland verkochte levensmiddelen duidelijk leesbaar in het Nederlands op de verpakking moet worden aangebracht en dat is hier dus niet het geval. Taalverdediging heeft er meteen werk van gemaakt en de leiding van Albert Heijn in Zaandam gemaand de verpakking zo aan te passen dat aan het gestelde in de wet wordt voldaan. Mochten onverhoopt op korte termijn onze verlangens niet worden ingewilligd, dan zullen wij ons tot de bevoegde instellingen wenden met een officiële klacht.

Boos op Desomer Plancke

In het West-Vlaamse Poperinge is sinds 1967 de bovenstaande doe het zelfwinkel gevestigd en wel aan de Europalaan 30. Een van onze taalverdedigers kocht daar enkele jaren geleden voor zijn zoon een trampoline. De jongen sprong erop dat het een aard had en daardoor was een van de onderdelen onlangs aan vervanging toe. Onze taalverdediger spoedde zich naar de winkel van Desomer Plancke om het onderdeel aan te schaffen. Bij thuiskomst wachtte hem echter een zeer onaangename verrassing: de handleiding om het onderdeel aan de trampoline aan te brengen was in allerlei talen gesteld, maar niet in het Nederlands! Taalverdediging beklaagde zich hierover bij de directeur van de uitbating, die zijn verontschuldigingen aanbood en beloofde binnen veertien dagen aan de benadeelde klant de Nederlandse vertaling van de handleiding te sturen. Aangemoedigd door zijn zoon, die zin had om weer eens lekker te gaan springen, keek de vader elke dag uit naar de brief van Desomer Plancke, maar na een maand was die nog niet toegekomen. Zodoende belde Taalverdediging nog een keer met de doe het zelfzaak en kreeg te horen dat het wel weer een principekwestie zou zijn. Nu dat was het misschien ook wel gedeeltelijk, maar aan de verkoopster werd duidelijk gemaakt dat onverwijld afgekomen moest worden met die vertaling, anders zou Taalverdediging aan de grote klok hangen dat Desomer Plancke een Vlaamsonvriendelijke winkel is. Daar schrok de dame van en zegde toe zo spoedig mogelijk contact op te zullen nemen met de door taaldiscriminatie getroffen klant.

Wordt vervolgd.

EU-octrooien: Bart de Wever neemt genoeg met Frans, Duits en Engels

Zoals u in onze vorige Nieuwsbrief heeft kunnen lezen, volhardt de Nederlandse regering, in haar streven naar een Octrooieregeling voor de Europese Unie, waarbij de Nederlandse taal buitenspel wordt gezet. Omdat het Nederlandse bedrijfsleven erom verzocht schijnt te hebben, wil het kabinet-Rutte een octrooieregeling waarbij de octrooiaanvragen alleen in de talen Frans, Duits en Engels vastgelegd kunnen worden. De meeste partijen in de Tweede Kamer volgen deze wens (de PVV heeft verzuimd de Europese politiek in het gedoogakkoord in te brengen en staat aan de zijlijn in zaken zoals deze), zodat, als de Nederlandse regering haar zin krijgt, het Nederlands als octrooitaal zal verdwijnen. Het blijft mogelijk om alleen voor Nederland een octrooi in het Nederlands te laten vastleggen, maar wie doet zoiets als je voor hetzelfde geld het octrooi voor de gehele EU kunt laten gelden. In een laatste poging te redden wat er te redden valt heeft Taalverdediging zich gewend tot de heer Bart de Wever van de N-VA, die al ruim een jaar aan het onderhandelen is om een nieuwe Belgische regering tot stand te laten komen. Het volgende lange antwoord stelde ons zeer teleur:

“Zoals u weet is ook voor ons het gebruik van de Nederlandse taal ontegensprekelijk een belangrijk aandachtspunt. Dit is zeker zo in het kader van de Europese patentproblematiek. Mijn partij stelt algemeen dat nationale octrooien en het huidige Europese octrooisysteem niet voldoende bescherming bieden en tekortkomingen vertonen op het vlak van betaalbaarheid en juridische geschillenregeling. Daarom dient een EU-patent te worden nagestreefd dat voorziet in een eengemaakte beschermingsprocedure voor de hele EU, en een geharmoniseerd rechtssysteem met octrooirechtbank en regionale divisies.

Tegelijkertijd vernemen we uit verschillende hoeken dat de bestaande patentregeling voor tal van ondernemingen een serieuze kost betekent. Niet in het minst zijn er in Vlaanderen heel wat kmo's die daaronder lijden en concurrentieel nadeel ondervinden, zeker in vergelijking met Amerikaanse of andere ondernemingen die minder vertaalkosten te dragen hebben (soms met factor 10).

Meer specifiek hamert mijn partij op een gelijke behandeling van alle talen maar staat ook een pragmatische en werkbare regeling voor, om het concurrentievermogen van onze ondernemingen blijvend te ondersteunen. Naast het principiële belang van respect voor taal en non-discriminatie dienen dus ook economische overwegingen, zoals kostenefficiëntie, rechtszekerheid, eenvoud en gebruiksvriendelijkheid te worden meegenomen bij het uitwerken van het EU-octrooisysteem. Om de drie landstalen op gelijke voet te behandelen, zijn aanvragen idealiter mogelijk in elke officiële EU-taal, waarbij de eventuele vertaalkosten zo veel mogelijk door het EU-octrooisysteem zelf worden gedragen. Om die vertaalkosten te drukken en de concurrentiepositie

van de EU niet in gevaar te brengen, kan de octrooiverlening worden beperkt tot de drie EPO-talen, maar zijn idealiter de conclusies en eventueel ook de samenvatting beschikbaar in de officiële EU-talen.

Het is dan ook in het licht van het vinden van een compromis op Europees niveau dat mijn partij akkoord is kunnen gaan met het voorstel dat de Europese Commissie in juli 2010 heeft gedaan. Die steun heeft zich ook in de meeste andere landen doorgezet en geuit in 'versterkte samenwerking' tussen verschillende landen. Ook Vlaanderen steunt die versterkte samenwerking. Mijn partij is van mening dat het commissievoorstel voldoende blijk geeft tussen principes (inzake kostenbeheersing en efficiëntie). In het kader van de lopende regeringsonderhandelingen is binnen België een consensus ontstaan om het Europese voorstel te steunen en mee te stappen in de versterkte samenwerking.

Meer specifiek is in het voorstel een aanvraag mogelijk in elke taal en is de verplichte bijkomende vertaling naar een EPO-taal volledig recupereerbaar. Voor de verlening gebeurt de vertaling naar een van de EPO-talen maar hebben we steeds het belang onderstreept van de snelle ontwikkeling van een hoogperformant en gratis vertaalsysteem, waarbij de kosten bijgevolg door de EU zelf gedragen dienen te worden.”

De leider van de Vlaams Nationalistische Partij gaat er dus mee accoord dat het Nederlands als octrooitaal zal verdwijnen en daarmee verder afzakt tot tweederangs EU-taal. Het wrange hieraan is wel de "bijkomstigheid" dat van alle Belgen de Franstaligen en de Duitstaligen de octrooien, na de totstandkoming van het accoord, wel in hun eigen taal zullen kunnen lezen maar de Nederlandstaligen niet. Dat omdat de N-VA willens en wetens weigert het Nederlands als Europese octrooitaal in te brengen in de regeringsonderhandelingen. Zouden de meer dan een miljoen Vlamingen die de N-VA tot de grootste partij van Vlaanderen hebben gemaakt, het hiermee eens zijn? vragen wij ons af.

Bart de Wever

Friese Taalwet (2)

In Nieuwsbrief 2011 berichtten wij over het voornemen van staatssecretaris Atsma (CDA) om een ontwerp voor een taalwet voor de provincie Friesland in te dienen. Taalverdediging heeft naar aanleiding van dit voornemen aan het Tweede Kamerlid Maarten Haverkamp (CDA) verzocht bij de behandeling van dit wetsontwerp een amendement in te dienen om meteen voor het hele land de bescherming van de inheemse taal te regelen. Er zou in dat wetsontwerp bijvoorbeeld kunnen staan dat in alle openbare ruimtes in Nederland alle opschriften, aanduidingen en mededelingen altijd in het Nederlands moeten zijn gesteld en in Fries-talige gemeentes ook in het Fries. Met een dergelijk wetsartikel in de hand zou Taalverdediging Schiphof via de rechter kunnen dwingen het Nederlands op de borden terug te brengen. De heer Haverkamp heeft ons laten weten dit een interessant idee te vinden. Hij zou de staatssecretaris benaderen om ons verzoek aan hem door te geven.

Vertalingen Europees Parlement

Het Europees Parlementslid voor het CDA Ester de Lange heeft voorgesteld om te bezuinigen op de vertaalkosten van deze veeltalige instelling. Zij wil dat er in commissievergaderingen niet meer vertaald wordt naar talen waarvan op dat ogenblik geen gebruik gemaakt wordt. Op het eerste gezicht klinkt dat redelijk, maar er zit een grote gemene adder onder het vloerkleed van de vergaderzaal. Het is bekend dat een aanzienlijk aantal Nederlandstalige Parlementsliden, voornamelijk Nederlanders, maar ook Vlamingen, weinig tot geen gebruik wensen te maken van de eigen taal. Indien het voorstel zou worden ingevoerd, zal dit aantal, zogenaamd om de kosten verder te drukken, ongetwijfeld stijgen en wel zodanig dat een groot deel van de tolken die naar het Nederlands vertalen overbodig worden en zullen worden ontslagen. Uiteindelijk zal dit leiden tot de praktische opheffing van de afdeling Nederlands van het tolkenbureau. Een bijzonder slecht plan dus van Ester de Lange. Laat men bij de EU maar op andere zaken bezuinigen. Keuze genoeg, dachten wij.

Ziekenhuis Boxmeer

Op weg naar het ziekenhuis in de Noord-Brabantse gemeente Boxmeer trof de taalverdediger de heer Van den Beucken allerlei Engelstalige verwijzingsborden aan en lichtte ons hierover in. Daarop besloten we deze taalverloedering onder de aandacht te brengen van een van de meest vooraanstaande burgers van deze gemeente, de fractieleider in de Tweede Kamer van de SP, de heer Emile Roemer. Zijn assistent antwoordde:

“Hartelijk dank voor uw brief aan Emile Roemer. Hij heeft mij gevraagd uw brief te beantwoorden. U schrijft over de verwijzingen naar het nieuwe ziekenhuis in Boxmeer. Emile gaat daar binnenkort op bezoek. Hij zal uw brief onder de aandacht brengen van de directie.”

Nieuwsbrief 2011-2

Slecht voorbeeld tolkenopleiding

Onze Amsterdamse activiste Johanna van den Bosch is taalkundige en heeft daarom een brede belangstelling voor alles wat met vertalen te maken heeft. Zo kwam haar een aankondiging van een tolken cursus onder ogen. Zij schrok van het vele onnodig Engels dat er in deze aankondiging tegenaan gegooid werd. Mevrouw Van den Bosch liet aan de cursusleiding weten:

“Uw aankondigingen met programma's lees ik regelmatig door en ik geloof best dat ik nog behoorlijk wat zou kunnen opsteken. Maar u gebruikt veel te veel onnodig Engels en dat terwijl u bij anderen het Nederlands wilt bijspijkeren of verbeteren. Bovenstaande is voor mij een reden om me niet in te schrijven en te moeten horen: 'Ja, maar het klinkt beter' of 'Dat is nu eenmaal de tendens'. Niets ervan. Het is dikdoenerij en het Nederlands wordt te vaak gewoon genegeerd. U zegt nu: 'noemt u eens een voorbeeld!'. Wel, dat voorbeeld zal ik u geven: Near native speaker. Mijn ogen doen er zeer van. Misschien kunt u schrijven/zeggen: 'Bijna als een moedertaalspreker', want dan bent u op de goede weg. 'Reader' is ook zo'n overbodig woord. Het is gewoon 'Leesmap'. En zo zijn er nog veel meer voorbeelden (last minute, feedback) waarmee we altijd hebben kunnen volstaan met de gewoon Nederlandse termen. Ik wens niet door iemand van buitenlandse afkomst verbeterd te worden, omdat hij de Engelse termen leert en niet de Nederlandse, zoals mij enkele malen overkwam. Nog een voorbeeld: 'Meeting Point', wat gewoon 'Trefpunt' is.”

Succes bij DSM

In Nieuwsbrief nummer één van dit jaar meldden we dat het chemiebedrijf DSM zich te buiten was gegaan aan het plaatsen van een bladzijvullende advertentie in het dagblad De Telegraaf, die geheel Engelstalig was. Taalverdediging beklagde zich hierover bij de directie van de onderneming namens enkele aanhangers die tevens aandeelhouder van DSM zijn. Deze aandeelhouders vonden het zuivere geldverkwisting dat de onderneming, die mede hun eigendom is, geld weggooide, door in een Nederlandstalig dagblad in een vreemde taal te adverteren.

Op onze klacht kwam het volgende **verheugende positieve** antwoord:

“De reden om onze merkadvertentie in het Engels te plaatsen was om aan te geven dat DSM zich nadrukkelijker wil manifesteren als een internationaal opererend bedrijf. Wij hebben hier veel positieve reacties op gekregen. Daarnaast hebben wij overigens ook begin maart enkele reacties gekregen van lezers om deze advertentie in het vervolg in het Nederlands te plaatsen. Wij hebben dit intern besproken en hebben reeds begin maart besloten hier gehoor aan te geven en advertenties, zoals die in De Telegraaf, in het vervolg wel in de Nederlandse taal te plaatsen.”

Het Afrikaans in de lift

In 2011 maakt het Afrikaans enorme vorderingen in Nederland. In het Tropeninstituut in Amsterdam werden er namelijk in april en juni twee gebeurtenissen gehouden die bewijzen dat Nederland het Afrikaans weer in de armen gesloten heeft. Het gaat om de lancering van het Afrikaans-Nederlands-Nederlands-Afrikaans Woordenboek (ANNA) op 23 april, en om het festival voor het Afrikaans van 17 t/m 19 juni. Voor beide projecten heeft de Nederlands-Zuid-Afrikaanse stichting ZASM fondsen en mankracht geleverd. Hieronder volgt alvast het verslag van de eerste van deze twee unieke gebeurtenissen, die aantonen dat het Afrikaans en zijn sprekers weer kunnen rekenen op belangstelling onder de Nederlanders. Dat was in de donkere jaren zeventig, tachtig en negentig wel anders, toen de Nederlandstalige media en burgers het Afrikaans meden. Door die jaren heen bleef echter diezelfde ZASM (Zuid-Afrika Stichting Moederland) een van de hardnekkige bondgenoten van het Afrikaans.

ANNA

In de grote foyer van het Tropeninstituut werd op 23 april, ten overstaan van een publiek van zo'n 150 man het eerste exemplaar van het Afrikaans-Nederlands-Nederlands-Afrikaans Woordenboek (ANNA) overhandigd aan Adriaan van Dis. Van Dis is al jaren een prominent lid van de Nederlands-Zuid-Afrikaanse Vereniging, die net als de ZASM in het Zuid-Afrika Huis in Amsterdam gevestigd is. Van Dis hield voor deze gelegenheid een toespraak over zijn band met Zuid-Afrika. Daarin besprak hij hoe hij als gewezen anti-apartheidsstrijder een moeilijke relatie met het Afrikaans onderhield, terwijl hij zich vooral identificeerde met de oppositionelen aldaar. Hij meldde dat hij zich toen niet met de blanke sprekers van het Afrikaans wilde identificeren, omdat hij zelf van gemengde afkomst is. Tijdens zijn toespraak verzuchtte hij dat de huidige grote belangstelling voor Zuid-Afrika hem wat bevreemdt. Zuid-Afrika en het Afrikaans konden zich vroeger nooit verheugen op zo veel belangstelling vanuit Nederland als nu. "Ach ja, ik wou dat ik een slecht geheugen had," verzuchtte Van Dis. Hij had immers het nodige te stellen gehad, toen hij met medestanders als Conny Braam en andere extremistische activisten in de jaren zeventig, tachtig en negentig tegengewerkt werd door de Afrikaner gevestigde orde. Kennelijk kenschetste hij die periode als een van eenzame strijd.

Om een en ander in perspectief te plaatsen, volgt hier een klein stukje recente geschiedenis. In de jaren zeventig, tachtig en begin negentig heerste er een culturele en economische boycot tegen Zuid-Afrika, en was de doorsnee Nederlander verstoken van boeken, muziek in het Afrikaans en producten uit Zuid-Afrika. Het Afrikaans kon weinig goeds doen in de ogen van intellectueel Nederland, maar kon slechts in de media mondjesmaat openbaar besproken worden, zolang het

onderdeel vormde van een discussie die in het teken stond van de activiteiten der niet-blanke Zuid-Afrikaanse bevolking. Als Afrikaans in de media genoemd werd, moest er bij wijze van belijdenis altijd expliciet afstand gedaan worden van de politieke en raciale situatie in Zuid-Afrika. Verder werden het land en het Afrikaans gemeden. Een voorbeeld: mensen die toch met vakantie naar Zuid-Afrika gingen - ik kende er velen - zeiden dat ze naar Kenia gingen (waar ze doorreisden naar Johannesburg).

Het Afrikaans was in Nederland dus het domein geworden van enkelingen en activisten die de taal in één adem noemden met onderdrukking, chauvinisme, haat en andere superlatieven. Prominenten onder deze enkelingen waren Adriaan van Dis, Esau du Plessis en dominee Beyers Naudé. Met de media en weldenkend Nederland doseerden zij de mate waarin de Nederlanders blootgesteld konden worden aan het Afrikaans, en zij bepaalden met hen de morele voorwaarden waaronder dit gebeurde. Hun motieven waren weliswaar idealistisch: apartheid moest beëindigd worden. De uitwerking van de culturele boycot en censuur op het Afrikaans in Nederland was echter noodlottig. Twee generaties Nederlanders zijn aldus vervreemd van Sarie Marais en Suikerbossie, waaronder de mijne. Ik heb me daar destijds tegen verzet.

Nu is alles anders; nu mogen (lees: kunnen en durven) allerlei anderen zich ook met de Zuid-Afrikaanse taal en cultuur bezighouden. Het is dan ook opmerkelijk dat iemand als Adriaan van Dis tijdens zijn toespraak verzucht dat er weinig mensen te porren waren voor het thema Zuid-Afrika, en indirecter het Afrikaans. Van Dis kreeg in Nederland, vrij van de censuur die voor anderen gold, alle ruimte voor het uitdragen van zijn verbondenheid met Zuid-Afrika. Maar ja, hij behoorde dan ook tot de mensen die de voor die tijd "juiste" mening verkondigden ten aanzien van dit thema. Het is inderdaad beter om een slecht geheugen te hebben. Nadat Van Dis zijn kijk op de geschiedenis en zijn aandeel aan het Afrikaans in Nederland had gegeven, kon de Gentse professor Willy Martin uit de doeken doen hoe hij 'zijn' ANNA heeft opgesteld, en hoe zijn collega's en hij op het idee zijn gekomen dit woordenboek samen te stellen.

Over het woordenboek:

- 2228 pagina's
- 60.000 trefwoorden
- tienduizenden voorbeeldzinnen
- wetenschappelijk werk
- onderhoudend 'leeswoordenboek'

Adriaan van Dis' nieuwste boek over Zuid-Afrika heet Tikkop, dus nam prof. Martin dit woord als voorbeeld als op te zoeken woord in het ANNA: een *tikkop* is, blijkbaar, een aan *tik* verslaafde junkie. *Tik* is in het Afrikaans 'snel, rap', maar ook, volgens ANNA, *swaar verslawende dwelm*. Een sterke drug. Verder vind je in

het woordenboek *tikkie*; een kleine hoeveelheid. En dat is, volgens het woordenboek, in het Nederlands weer *tikkeltje*. Dat laat het woordenboek de lezer al lezende zien. En voordat hij het wist, nam ANNA de heer Martin weer mee van woord tot woord. ANNA is dus een woordenboek waarin het Nederlands en het Afrikaans door elkaar gebruikt worden. Dit noemt hij 'amalgamering': Professor Martin bracht hiervoor het boekje *Remarkable Animals* (opmerkelijke dieren) mee, met als ondertitel "Over 1000 amazing amalgamations" (meer dan 1000 verbazingwekkende amalgamerings). Net als in dit dierenboek word je al lezende meegenomen van lemma tot lemma; van woord tot woord. Dit is uniek in het woordenboekwezen. Het woordenboek beschrijft de twee talen tezamen, als één taal.

Een voorbeeld: we nemen het zelfstandig naamwoord "robot". *Robot*: links onder vind je de Afrikaanse betekenis, en rechts onder de Nederlandse betekenis. In het Afrikaans betekent het een blikken man, én een verkeerslicht. De eerste betekenis deelt het Afrikaans met het Nederlands. Die gemeenschappelijk gedeelde betekenis wordt weldra inzichtelijk gemaakt in dit lemma. Dan volgt de uniek Afrikaanse betekenis (verkeerslicht), die dan ook als 'Afrikaans' wordt aangegeeft. De woorden worden dus niet gesegregeerd behandeld. Dit is vanwege de buitengewoon grote overeenkomsten met het Nederlands, terwijl bijna alle Afrikaanse woorden t.a.v. Nederlandse woorden nuances verschillen kennen, aldus de heer Martin.

Amalgamering is hier: het samen behandelen van (qua vorm) dezelfde woorden, die ten minste één betekenis delen, en die de verschillen en gelijkenissen duidelijk maken. Er worden ook contrasten bij de verbindingen gegeven. Het resultaat is dat het niet alleen een vertaalwoordenboek is, maar ook een contrastief woordenboek én een leeswoordenboek. Je kunt er lekker in grasduinen. Een andere eigenschap van het woordenboek is dat het descriptief is: woorden worden op 2228 bladzijden en in ongeveer 60.000 woorden volledig empirisch onderbouwd omschreven. Nog een eigenschap is dat het boek infrastructureel en wetenschappelijk is, want het is een contrastief woordenboek; het is een overdraagbaar model dat de twee talen overstijgt. Op deze geamalgameerde manier kunnen we makkelijk de zogeheten valse vrienden vinden, die het Afrikaans en het Nederlands ten opzichte van elkaar hebben, en die tot misverstanden kunnen leiden. Een voorbeeld van Afrikaans-Nederlandse valse vrienden dat ik zelf wel eens aanvoer is in de sfeer van kleding: Afrikaans *rok*, *romp* en *bolyf* betekenen in het Nederlands in dezelfde volgorde *jurk*, *rok* en *romp*.

Er is heel wat werk aan de publicatie van dit boek voorafgegaan. En veel tijd: elf jaar en negen maanden. De redactie bestaat, naast de heer Martin, uit dr. Else Boekkooi van de Universiteit van Port Elizabeth (thans Nelson Mandela Metropolitan University) en uit prof. dr. Rufus Gouws van de Universiteit van Stellenbosch).

Beiden waren op die dag in het Tropeninstituut aanwezig. Verder maakt dr. Isa Maks van de Vrije Universiteit in Amsterdam deel uit van de redactie. Ten slotte moest het de heer Martin grappenderwijs van het hart dat hij de afgelopen tijd een driehoeksverhouding heeft moeten onderhouden, met zijn echtgenote en met ANNA. "Ik hoop dat ANNA voor u zal worden wat ze voor mij is; het boek dat begint met de a van vele duizenden amalgamations." Vervolgens nam Adriaan van Dis uit handen van de heer Martin het boek in ontvangst. Van Dis: "Ik had mezelf nog zo beloofd geen boek te lezen dat meer dan een kilo weegt!"

Caroline Gennez en de vier gewesten

Mocht u denken dat bovenstaande de titel is van een spannend reisverslag van de SP-a leidster, dan heeft u het mis! Wat is dan wel het geval? Deze politica is zeer welbespraakt, maar kan daarentegen slecht rekenen. In diverse toespraken en vraaggesprekken had zij het over de wenselijkheid van goede samenwerking tussen de vier Belgische gewesten. Al jarenlang is zij mandataris en zou toch behoren te weten dat België verdeeld is in drie gewesten (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) en in drie gemeenschappen (de Nederlandstalige, de Fransstalige en de Duitstalige). Zou het noemen van "vier gewesten" een voorproefje zijn van de door de SP-a gewenste staatsvorming? In dat geval komt mevrouw Gennez met haar uitspraak wel bijzonder dicht bij de gedachtenwereld van haar Waalse geestverwant Elio Di Rupo, die het liefst zou zien dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest alle zaken, dus ook gemeenschapzaken zelf zou kunnen regelen. Een gevaarlijke gedachte, die Brussel verder los zou weken van Vlaanderen en in de armen van Wallonië zou drijven. Wij zouden daarom willen aanbevelen het politieke reilen en zeilen van Caroline Gennez de komende tijd scherp in de gaten te houden.

Caroline Gennez

Hoe het Engels bijna ten onder ging, deel 2

Voordat de Normandiërs in 1066 kwamen, werd alleen in de kerk naast het Engels een vreemde taal gebruikt - het Latijn; de kloosters waren tweetalig. Hun komst bracht de invasie van het Frans en een nieuwe golf van het Latijn. De Normandiërs probeerden de kloosters Frans- en Latijnstalig te maken door ze Franstalige abten op te dringen, waarbij militair geweld niet werd geschuwd. De hofhouding van de vorsten, het bestuur en de adel werden grotendeels Franstalig, de rechtspraak gebruikte het Latijn; het Engels verwerd tot de status die bepaalde belangen voor onze taal wensen – taal van de straat en de huiskamer. Ondertussen bleef het Engels veranderen en nam veel leenwoorden op uit het Frans en Latijn, daarnaast bleven de oude Germaanse woorden gewoon in gebruik, zoals 'liberty' (uit het Frans) naast 'freedom' (Germaans). Oud-Engels werd Middel-Engels, een taal die herkenbaar is voor mensen die het moderne Engels beheersen:

*“Lordinges that be now here, If ye will, listen and lere
Al the story of Ingland. As Robert Mannyng writen it
fand And on Inglysch has it schewed, Not for the lerned
but for the lewed. For tho that in this lande wone. That
the latin ne frankys cone. As thai haf writen and sayd,
Haf I al in my English layd In simple speche, as I couthe,
That is lightest in mannes mouthe.”*

*“Heren, die nu hier bent. Als u wil, luister en leer. Het
hele verhaal van Engeland. Zoals Robert Manning het
schreef. En dat op het Engels heeft geschoeid. Niet
voor de geleerden, maar voor de gewone man. Want zij
die in dit land wonen, kennen Latijn noch Frans. Zoals
gij hebt geschreven en gezegd, Heb ik alles in het En-
gels vastgelegd In eenvoudige taal, zoals ik die ken (?),
Die het gemakkelijkst is in de volksmond.”*

Deze tekst is de inleiding van 'The Story of England' door Robert Manning, 14^e eeuw. Hij schreef in het Engels voor de 'gewone man', niet voor de Franstalige adel. Het grote gevaar voor het Engels was domeinverlies, verwording tot een plaklaag met daarboven Frans en Latijn. Deze plaklaag had weggevaagd kunnen zijn tijdens de langdurige Engelse taalstrijd. De lestalen op school waren Frans en Latijn. Het koninklijk hof verving in de dertiende eeuw zelfs het Normandisch Frans door het Frans van Parijs. Het keerpunt kwam met de Honderdjarige Oorlog tussen Engeland en Frankrijk (1337-1453), die bijna leidde tot de ondergang van Frankrijk. Het Engelse nationalisme ontwaakte en daarmee begon de verdrijving van het Frans. In de dertiende eeuw schakelde het lager onderwijs over op Engels, de gymnasia bleven Latijn (en Grieks) onderwijzen, maar vervingen het Frans door het Engels. In het bestuur won het Engels ook terrein, de evolutie van plaklaag tot landstaal begon. Een mijlpaal werd in 1362 bereikt: voor het eerst sinds de Normandische invasie werd in het Parlement Engels gesproken. In hetzelfde jaar werd het Engels als spreektaal in de rechtspraak ingevoerd.

De documenten moesten nog in het Latijn worden geschreven. Net zo belangrijk was dat schrijvers en dichters het Frans de rug toekeerden ten gunste van het Engels. De theoloog John Wicliffe (1328-1384), voorloper van de Reformatie (hij wordt de Morgenster van de Reformatie genoemd), vertaalde het Nieuwe Testament in het Engels. Deze bijbelversie had een zeer positieve invloed op de taal, net zoals later de Nederlandse Statenbijbel en de bijbel van Luther voor het Nederlands en het Duits. Naast het Engels behield het Latijn een hoge status. In de gymnasia (grammar schools) waren de enige vakken tot in de negentiende eeuw Latijn en Grieks, afgewisseld door..... Grieks en Latijn! Daarna kwamen de 'moderne' vakken erbij. Het Engels evalueerde zodoende van taal van de straat tot landstaal en veel plaatselijke talen legden het loodje. De basis voor de ontwikkeling van landstaal tot wereldtaal was gelegd en deze begon met de kolonisering van Noord-Amerika. In 1607 werd Jamestown gesticht in Virginia en in 1620 vestigden de Britse Pilgrim Fathers zich in het tegenwoordige Massachusetts. Het Frans en het Engels bedreigen kleinere talen in hun voortbestaan. Het Frans veegde bijna het Engels en veel later ook bijna het Vlaams van de kaart. De Keltische talen op de Britse eilanden staan nog onder zware druk van het Engels. En de talen op het Europese vaste land worden er ook door bedreigd.

Han Maenen

Colofon

Nieuwsbrief 2011 nummer 2

Postbus 71827 (NL)
1008 EA Amsterdam

e-post: AB.NED@hetnet.nl
Webstek: <http://www.taalverdediging.nl>

Bestuur:

M. Bas, ing A. Braamkolk, drs M.C. Heitmeier,
T. Hoevers, drs. D.S. Mantione

KVK: 7135796

Bank ING: 741 28 61 te Eindhoven (NL)

Voor Vlaanderen:

Bank KBC Hamont (B) 733-0128072-62
"inzake Taalverdediging".

Het begunstigersbedrag is vanaf €12,= per jaar
met inbegrip van de Nieuwsbrief

*De Stichting Taalverdediging is erkend als
Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI),
zodat giften in Nederland fiscaal aftrekbaar zijn*

ISSN: 2211-5013